

8. Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

8.1 Inleidend

'n Belangrike vraag wat deur die studie aan die orde gekom het is of die benadering van Childs 'n paradigmaskuif verteenwoordig. Dit is veral Childs se verhouding tot die histories-kritiese metode wat hierdie vraag noodsaak. Childs word deur Barr (1980:14-15) en Hanson (1984:17) daarvan beskuldig dat hy a-histories werk. Die stelling word ook gemaak dat Childs onder die strukturalistiese benadering tuishoort. Soos reeds aangetoon, het Barton (1984b) probeer aantoon dat die benadering van Childs in dieselfde tradisie as die *New Critics* hoort. Childs sien homself binne 'n post-kritiese raamwerk. In die volgende gedeelte word daar aandag gegee aan hierdie vrae.

Daar het die afgelope jare heelwat verskuiwings op die gebied van die Ou-Testamentiese wetenskap plaasgevind. Die navorsing is die afgelope eeu hoofsaaklik deur die histories-kritiese benadering oorheers. Tans is dit egter nie vreemd om in die vakliteratuur sosiologiese, psigologiese, literêre en ander interpretasies van die Ou Testament raak te loop nie.

Daar het egter ook 'n geweldige kultuurverskuiwing wat dié wetenskap betref, plaasgevind. Om hierdie rede is dit moontlik om die benaderings in die kategorieë pre-krities, krities en post-krities in te deel. Die post-kritiese of post-liberale terminologie korrespondeer met 'n soortgelyke skema van moderne en post-moderne fases in die geskiedenis en die wetenskapsfilosofie. Gewoonlik word hierdie terminologie met die voorvoegsel "post" gebruik om die een of ander paradigmaverskuiwing aan te dui. Die vraag wat in hierdie afdeling aan die orde kom, is waar Childs tuishoort.

8.2   Verteenwoordig die benadering van Childs 'n paradigmaskuif?

8.2.1   Is die kanoniese benadering pre-krities?

Childs word deur sommige getipeer as pre-krities. Ander is van mening dat Childs meer onder 'n post-kritiese vaandel tuishoort. Barr (1980:22) en 'n aantal teoloë noem die moontlikheid dat Childs se kanoniese benadering deur fundamentaliste misbruik kan word om daarmee die gebruik van die histories-kritiese metode te negeer. Childs sou dan as pre-krities geëtiketteer kon word. Zimmerli (1981:239) vereenselwig hom ook met so 'n kategorisering van Childs. 'n Misbruik van Childs se benadering deur konserwatiewe teoloë word inderdaad deur Scalise (1987:214-218) aangetoon. Dit wek die indruk dat Childs 'n pre-kritiese benadering het. Pre-krities verwys gewoonlik na die tyd voor die invloed van die Verligting op die beoefening van die Ou-Testamentiese wetenskap.

'n Pre-kritiese model word deur Childs (1979c:523) afgewys as naïef en arrogant. Childs stel na my mening nie 'n benadering voor wat terugkeer na 'n pre-kritiese posisie nie. Hy neem nie die eksegetiese terug na 'n kanon wat bestudeer is deur geleerdes voordat dit gedissekteer is deur bronne, vorm en tradisiekritiek nie. Dit gaan nie vir hom om krities te wees of nie te wees nie. Hy is eerder op soek na 'n kritiese verstaan wat in diens van die kerk kan wees (Fowl 1985:173).

Soos reeds in die studie aangetoon is, maak die eksegetiese benadering van Childs wel gebruik van kritiese metodes alhoewel hy die resultate binne 'n ander konteks aanwend. Childs se wegbreek van die konvensionele gebruik van die histories-kritiese metode beteken egter geensins dat hy dit ignoreer nie. Childs het soos aangetoon 'n eiesoortige gebruik van die histories-kritiese metode. Dit kom baie duidelik na vore in hierdie studie. In die verband word die volgende deur Noble (1995:40) opgemerk: "Childs describes his approach as post-critical, in that it fully

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

accepts the critical results but, through building upon them, tries to pass beyond”.

Die kategorisering van Childs dat hy pre-krities is, gaan saam met die kritiek dat hy fundamentalisties is. Alhoewel daar 'n element van harmonisering in die benadering van Childs teenwoordig is, kan daar nie gesê word dat hy 'n fundamentalistiese benadering onderskryf nie. Barton (1984b) maak die bewering dat daar sekere analogieë tussen Childs en die fundamentaliste is. Die klassieke gebruik van allegorie en tipologie as metodes, soos deur fundamentaliste gebruik, word deur Childs afgewys. Die fundamentalistiese siening dat die Skrif deur een outeur geskryf is word nie deur Childs ondersteun nie. Childs is in teenstelling met fundamentaliste, bewus van die diversiteit wat eie aan die Skrif is (Barton 1984b:86). 'n Fundamentalis wat die benadering van Childs as 'n konserwatiewe alternatief vir die histories-kritiese metode sien, maak 'n wesenlike fout (Barton 1984b:154). Priest (1980:260) meen dat Childs geen ondersteuning bied aan 'n pre-kritiese lees van die teks nie.

Childs (1980c:58) is baie duidelik daaroor dat sy benadering nie net maar 'n gematigde konserwatiewe perspektief is nie, maar 'n benadering wat antities teenoor fundamentalisme staan. Ook Sanders (1984:24) stel dit baie duidelik dat fundamentaliste nie valslik gerus moet wees as hulle die benadering van Childs vertolk as die einde van die kritiese benadering nie. Dit is 'n fundamentele aspek van die hermeneutiek van Childs dat die kontemporêre hermeneutiek gesien moet word as binne die spektrum van die post-kritiese fase. Die post-kritiese fase is vir Childs (1979c:177;359) van groot belang vir die kerk. Om hierdie rede word die benadering van Childs deur fundamentaliste misbruik. Childs se poging om post-krities te werk word deur die fundamentaliste aangegryp om op die a-historiese wa te klim (McKim 1986:179).

Dit gaan in die kanoniese benadering om 'n interpretasie van die vorm van die teks soos dit gegee is deur Israel aan die eenkant, maar dit gaan ook om die interpretasie

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

---

van die moderne leser van die antieke teks. Die teks moet deur elke geslag opnuut gehoor word. In die lig hiervan is die kanoniese benadering volgens Childs post-krities van aard (Childs 1984b:69). By Childs is daar 'n oorbeklemtoning van die sinkroniese in terme van die teksimmanente teenwoordig. Dit hou ook verband met sy klem wat hy lê op die finale vorm van die teks.

8.2.2 Is die kanoniese benadering strukturalisties?

Childs se benadering is 'n voorbeeld van hoe om 'n teks te lees, met die klem op die teks en die betekenis van die teks. As sodanig vorm die benadering van Childs dan 'n onderdeel van die strukturalisme, aldus Loader (1986). Loader (1986:139) toon aan dat die werk van Childs demonstreer watter verrassende implikasies 'n immanente lesing van die teks kan hê. Childs maak dit moontlik om die Ou Testament so te lees dat afsonderlike tekste onderdele word van 'n verweefde netwerk van interne relasies. Daar is dus sprake van 'n intertekstualiteit by Childs.

Barton (1984b:133) reken dat die kanoniese benadering van Childs gekategoriseer kan word onder die strukturalistiese metode. Daar is heelwat ooreenkomste tussen eksponente van die strukturalistiese metode en die kanoniese benadering, soos reeds aangetoon is, en die *New Critics* asook ander metodes. Childs volstaan, soos die strukturalisme, met die lees van die teks self. Die feit dat dit kanonies gelees moet word verwyder historiese vrae. Vir Childs het die teks 'n outonome bestaan wat 'n teksimmanente eksegetiese vereis. Na my mening is die strukturalistiese metode egter meer geïnteresseerd in die teks en die leser en dit is juis dit wat dit onderskei van die kanoniese benadering. Kanoniese kritiek, soos deur Childs verteenwoordig, moet liever gesien word as 'n verskuiwing van Bybelse kritiek, wat altyd historiese belange gehad het, na 'n meer literêre benadering. Die kanoniese benadering moet dan gesien word as 'n natuurlike opvolger van redaksie-kritiek binne 'n literêre klimaat wat deur die *New Critics* geskep is. Barton (1984b) maak die voorstel dat 'n

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B. S. Childs

meer literêre benadering deur Childs sy metode kan komplementeer. Die rede is dat daar 'n verlies aan betekenis is as gevolg van die feit dat die historiese betekenis en die bedoeling van die outeur nie in berekening gebring word nie.

Wat Childs doen, is om vir ons 'n teorie van die lees van die teks te gee. Hy wil die kerk 'n model gee hoe om die Ou Testament as kanon te lees (Barton 1984b:203-204,208). Ook Morgan (1986:90) meen dat die benadering van Childs nie sonder meer gereken word tot die strukturalistiese metodes nie, alhoewel daar baie ooreenkomste is. My siening is dat sy gebruik van die tradisionele kritiese metodes Childs van so 'n kategorisering weerhou. Daar is nie genoegsame ooreenkomste met die strukturalisme om Childs as 'n eksponent van die benadering te identifiseer nie.

8.2.3 Childs se benadering verteenwoordig nie 'n paradigmaskuif nie

Alhoewel daar probleme aan verbode is om Childs se benadering te klassifiseer as post-krities, vind Childs dit gemaklik om homself binne hierdie kategorie van die hermeneutiese spektrum te sien. Die vraag is of Childs dit werklik regkry om in sy benadering sonder voorbehoud post-krities te wees. Is die benadering werklik 'n selfstandige benadering wat outonoom kan funksioneer? Het Childs inderdaad 'n paradigmaskuif gemaak? Kan die benadering van Childs werklik onafhanklik van die resultate van die histories-kritiese metode opereer?

Post-krities verwys na die periode na die tyd waarin die histories-kritiese metodes die wetenskap oorheers het. 'Krities' staan nie hier teenoor 'onkrities' nie maar wel as 'n nuwe vorm van kritiese wetenskap.

Die tipering van Childs wat die minste probleme veroorsaak, is na my mening dat hy 'n basiese teksimmanente lees van die teks voorstaan. Volgens die teorie van 'n immanente lees van die teks is die interpretasie van die teks nie gebonde aan die

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

identifisering van die bedoeling van outeurs nie. In die geheel gesien is die benadering van Childs met sekere voorbehoude daarop gemik om sowel die voorgeskiedenis as die nageskiedenis van die Hebreeuse teks te relativeer.

Ten diepste is die kanoniese benadering van Childs na my mening nie 'n nuwe metode nie. Childs se benadering kan nie beskryf word as 'n verskuiwing van 'n kritiese na 'n post-kritiese paradigma nie. Alhoewel Childs poog om post-krities te werk slaag hy nie daarin nie. Sy benadering is nie a-histories nie. Die kanoniese benadering het nie net sy wortels in die vormkritiek en die tradisiegeskiedenis nie, maar ook in die eksegetiese styl van die Reformasie. Van die begin van die vormkritiese beweging is daar 'n verband aangedui tussen die teks en die gemeenskap. Eksponente van die kanoniese benadering lê klem op die feit dat daar 'n integrale verhouding bestaan tussen die kanon en geloofsgemeenskappe. Soos reeds aangetoon, het die kanoniese benadering baie duidelike wortels in die tradisiekritiek veral soos deur von Rad geformuleer. 'n Ander betekenisvlak van die teks word egter deur die kanoniese benadering ontgin. Dit is 'n vraag of daar gepraat moet word van 'n paradigmaverskuiwing en of die kanoniese-benadering slegs 'n klemverskuiwing verteenwoordig. Om hierdie vraag te beantwoord, moet daar gekyk word na wat die betekenis van paradigma is ten einde te kan beoordeel of daar in die geval van Childs werklik 'n paradigmaverskuiwing plaasgevind het.

In dié verband moet Kuhn (1962) aan die woord gestel word. Kuhn word gereken as die mees prominente en opsienbare wetenskapteoretiese denker van ons tyd. In sy bekendste werk *The structure of scientific revolutions* (1962) gee hy heelwat aandag aan die rol wat paradigmas speel.

Die primêre betekenis van 'n paradigma kan volgens Kuhn omskryf word as die van 'n eksemplaar of probleemoplossingsmodel waardeur die wetenskaplike die deel van die werklikheid wat hom interesseer, benader. So 'n paradigma kan ook gesien word

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

as 'n verwysingsraamwerk, 'n navorsingstradisie wat op duidelike en bepaalde implisiete voorveronderstellings berus. Die ontwikkeling van 'n wetenskaplike denkklimaat volg altyd 'n bepaalde patroon. In die eerste plek is daar 'n sogenaamde pre-paradigmatiese fase. Hierdie fase gaan oor in 'n periode van normale wetenskapbeoefening, wat gekenmerk word deur stabiliteit en ooreenstemming en die gebruik van 'n bepaalde paradigma. Hierdie fase kan in een of ander krisis kom. Dit kan lei tot 'n revolusie of 'n breuk wat net deur die koms van 'n alternatiewe paradigma herstel kan word. So 'n revolusionêre fase in die wetenskapsgeskiedenis word gekenmerk deur die oorboord gooi van vertroude teorieë, die raaksien en bestudering van nuwe probleme, die aanvaarding van nuwe kriteria in die toetsingsproses en die totale herinterpretasie van bestaande gegewens (van Huyssteen 1986:63-72). In hierdie verband is die woorde van Kuhn (1962:23) betekenisvol: "Paradigms gain their status because they are more successful than their competitors in solving a few problems that the group of practitioners have come to recognize as acute". In die lig van hierdie definisie is dit na my mening te betwyfel of daar by Childs werklik sprake is van 'n paradigmatverskuiwing.

Dit sou grootliks afhang in watter mate die benadering van Childs in staat is om beter resultate te lewer as die histories-kritiese metode. Daar is nie konsensus of die kanoniese benadering as alternatief vir die histories-kritiese metode gesien moet word nie. 'n Beduidende aantal kritici is dit eens dat dit nie die geval is nie (Ollenburger 1985:37). 'n Ander opmerking wat egter deur Kuhn (1962:19) gemaak word is: "The new paradigm implies a new and more rigid definition of the field". Hiermee word die vraag aan die orde gestel of die werk van Childs geheel en al oorspronklik is. Dit wil tog lyk asof die benadering van Childs in 'n groot mate nog steun op die resultate van die histories-kritiese metode. Childs slaag inderdaad nie daarin om 'n nuwe metode op 'n nuwe fondament te bou nie. Hy slaag nie daarin om a-histories te werk nie. Die benadering van Childs moet na my mening gesien word as behorende tot dieselfde omgewing as die tradisionele historiese dissiplines. Dit

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

verskil nie in metode nie, maar wel in skopus. Volgens die definisie van Kuhn sou dit dan onvanpas wees om die werk van Childs as 'n paradigmaskuif voor te stel. Dit is self nog in die vaarwater van die normale wetenskapsbeoefening. Daar is nog nie genoeg rede om te kan oordeel dat die benadering van Childs so ingrypend is dat dit op 'n paradigmaskuif neerkom nie. Daar kan dus nie met die aanname van Oeming (1985:192) saamgestem word dat Childs 'n paradigmaskuif gemaak het nie.

Ten slotte kan gesê word dat die paradigma waarbinne Ou-Testamentiese teologie vir meer as 'n eeu tuisgevind het naamlik die *Literarkritik*, vir baie teoloë sy aanvaarbaarheid verloor het. Dit is nie meer moontlik om te sê dat daar net by hierdie metodologiese prinsipies gebly moet word ten einde 'n waardevolle bydrae te maak tot die Ou-Testamentiese studies nie. Die studie van die Ou Testament is in 'n oorgangsfase en die vraag is of dit in die toekoms oorheers gaan word deur 'n nuwe paradigma, of deur 'n pluralisme van metodes en benaderings. Uit die aard van die gevolgtrekkings wat sover gemaak is in hierdie studie wil dit voorkom asof laasgenoemde moontlikheid die geval moet wees. Dit is egter duidelik dat die benadering van Childs nie 'n paradigmaskuif teweeg gebring het nie. Childs is nog deel van die histories-kritiese paradigma. Sy afhanklikheid van hierdie metode en sy hantering van dié metode is in hierdie studie uitgewys. Childs se doel is om teologies te werk. In die opsig maak hy van verskeie metodes gebruik om 'n teks teologies te lees.

8.3. Childs se relevansie vir die toekomstige debat

8.3.1 Inleidend

Die navorsing oor die Bybel is die afgelope aantal jare gekenmerk deur konflik rondom watter metode die geskikste sou wees. Die situasie kan kortweg beskryf word as een van metodologiese chaos. Groot papieroorloë is gevoer in die een

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

veldslag na die ander. Die groot aantal nuwe hermeneutiese modelle wat geïmplementeer is, het die intensiteit van die debat verhoog. Heelwat nuwe moontlikhede is geskep deur navorsingsresultate van ander dissiplines. Metodologiese opsies is in die verband in baie opsigte uitgebrei. Die vestiging van nuwe metodes gaan gewoonlik gepaard met grootskaalse kritiek teen ortodokse metodes.

Baie tyd en energie is spandeer om die volmaakte metode te kry. Elke metode maak aanspraak op absolute eksklusiwiteit. Elke metode het die pretensie dat dit die enigste en betroubaarste is om die "een" ware betekenis van 'n teks te ontgin. Die gevolg hiervan is dat daar 'n eendimensionele eksegetiese praktyk ontstaan het. Hierdie praktyk het die feit dat daar meer as een betekenismoontlikheid van 'n teks kan wees grootliks ontken.

Die vraag wat egter al hoe meer gevra word is of dit werklik nodig is. Kan daar nie eerder 'n klimaat van sinergisme geskep word nie. Dit sou in vele opsigte voordelig wees indien daar 'n groter samewerking tussen eksegete op 'n formele vlak is. Daar is weliswaar heelwat gemeenskaplikhede tussen verskillende metodes. Eksegete leen van ander metodes of die resultate van ander metodes om hulle eie resultate substansie te gee.

Het Childs in die verband nog 'n rol te speel? Barr (1983:169-170) voorspel 'n konserwatiewe rol vir die kanoniese benadering vorentoe. Hy voeg egter by dat die kanoniese benadering wel 'n toekomstige rol het as Childs bereid is om met al die ander metodes saam te werk. Gottwald (1985:313-321) is van mening dat die toekoms van die kanoniese benadering belowend is indien dit bereid is om sinkroniese en diakroniese betekenismoontlikhede te verdiskonteer.

Ek is van mening dat dit nie net vir Childs nie, maar ook vir die hele Ou-

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

Testamentiese eksegesië 'n winspunt sou wees as daar meer komplementêr gewerk sou word by die lees van 'n teks. Met komplementêr word 'n multi-dimensionele benadering ten opsigte van metodes bedoel. 'n Enkele metode kan slegs bepaalde betekenisvlakke van 'n teks ontgin. Metodes moet nie polemies teen mekaar ingespan word nie, maar eerder komplementêr gebruik word om die betekenis van 'n teks in sy geheel aan te spreek. In 'n sekere sin het Childs al belangrike grondwerk in die verband gedoen. Sy stelling dat daar van verskillende metodes gebruik gemaak kan word, asook die klem wat hy lê op die finale vorm van die teks as 'n legitieme betekenisvlak, is belangrike bydraes indien daar in die rigting gewerk word. Die kanoniese benadering van Childs het soos enige ander metode egter sy swak punte. Dit het 'n beperkte skopus en is geensins die finale metode nie.

Die kanoniese benadering lewer 'n groot bydrae omdat dit die aandag vestig op vlakke van betekenis wat andersins geïgnoreer is (Murphy 1987:139). Die histories-kritiese metodes het nie net die doel gehad om te wil sê "wat die Bybel sê" nie, maar ook om die meervoudige betekenisvlak van dieselfde teks te negeer. Die benadering van Childs het indirek weer opnuut die klem laat val op die feit dat 'n teks meer as een vlak van betekenis het. Meer spesifiek het Childs die instrument verskaf om die betekenis van die finale vorm van die teks te ontgin. In hierdie verband kan daar by Beuken (1994:26) aangesluit word : "...a plurality of methods seems no longer to be an embarrassing situation; it is in fact the very consequence of a lack of final criteria for determining ultimate truths".

8.3.2 'n Teks het meer as een betekenisvlak

In die debat rondom 'n pluralistiese lees van die teks, is die argument dat 'n teks meer as een betekenisvlak het, baie belangrik.

Die mening word deur sommige gehuldig dat 'n teks net een definitiewe betekenis

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

het en dit is die een wat die oorspronklike outeur aan die teks geheg het. So 'n siening word verdedig deur Hirsch (1967). Aan die anderkant van die spektrum is daar diegene wat argumenteer dat 'n teks meer as een betekenis kan hê. Fish (1980) argumenteer byvoorbeeld dat betekenis 'n funksie is van die leser van die teks en nie die skrywer daarvan nie. Betekenis word nie deur die outeur bepaal nie, maar word na die teks toe gebring deur die leser van die teks. Dit gaan nie daaroor dat 'n teks gemanipuleer word deur te sê wat die leser wil nie, maar 'n teks kan meer as een betekenis hê. Die somtotaal van 'n teks se betekenis is meer as wat die oorspronklike outeur daarmee bedoel het. Ons sien reeds iets hiervan in die wyse waarop die Nuwe-Testamentiese skrywers tekste uit die Ou Testament aanwend.

Wat die verskillende betekenisvlakke van 'n teks betref is daar waardevolle bydraes gemaak. Die bekendste bydrae is die een van Abrams (1953) in *The mirror and the lamp*. Klein (1993:119-133) het byvoorbeeld aangetoon dat deur die gebruik van byvoorbeeld tipologie, Midras en Peshhermetodes betekenisvlakke ontgin kan word wat nie oorspronklik deel van die outeur se bedoeling was nie. Brett (1991:357-377) toon aan dat 'n teks tot soveel as vyf verskillende betekenisvlakke kan hê.

Dit is my mening dat daar in die gesprek rondom metodes altyd seker gemaak moet word van die spesifieke doel van 'n metode. Elke metode het 'n sekere invalshoek op 'n teks en hierdie interpretatiewe belang van 'n metode by 'n teks moet verstrekkend word. Wanneer hierdie taak verrig is, is dit duidelik dat daar 'n veelheid van metodes is, elkeen met 'n belang by die teks. 'n Keuse kan nou gemaak word tussen metodes of selfs meer as een metode kan gebruik word in tandem om 'n sekere betekenisvlak van 'n teks te bestudeer.

Sekere tekste kan net sinkronies gelees word as gevolg van die feit dat daar geen aanduidings van 'n voorgeskiedenis is nie. Daar moet egter heeltyd van die veronderstelling uitgegaan word dat 'n teks meer as een vlak van betekenis het.

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

Gesien in die lig daarvan dat daar verskillende betekenisvlakke in 'n teks bestaan, moet die metode gebruik word wat die beste toegerus is om 'n spesifieke vlak te bestudeer. Om hierdie rede is ek van mening dat die kanoniese benadering nie gebruik moet word vir kritiek teen die historiese kritiek nie. Die kanoniese benadering het 'n ander belang by die teks as die historiese kritiek. So het die sosiologiese benadering 'n ander belang by die teks as maar net sy finale vorm¹. Dit sou meer gewens wees om al die metodes toe te laat om hulle eie eksegetiese belange te verwesenlik, terwyl die kanoniese benadering sy eie doelwitte nastreef. Elke metode moet gerespekteer word vir die spesifieke bydrae wat dit kan lewer.

Dit alles maak gesprek tussen metodes, en sinergisme tussen metodes 'n noodsaaklikheid. Selfs metodes so verwyderd van mekaar as die historiese kritiek en teksimmanente benaderings hoef mekaar nie uit te sluit nie. 'n Struktuuranalitiese benadering sluit nie noodwendig diakroniese gesigspunte uit nie. Daar kan bloot aan metodologiese prioriteite aandag gegee word met die oog op die doelwitte wat met die teks bereik wil word. Dit is nog altyd van nut, soos Childs dit aantoon, om die ontstaan van 'n teks te verstaan.

Op hierdie stadium is dit duidelik dat die kanoniese benadering 'n groot rol te speel het om 'n bydrae te maak tot 'n pluralistiese lees van die teks. Childs fokus op 'n betekenisvlak wat nie andersins aandag gekry het nie. Hierdie uitgangspunt kan daartoe lei dat daar tot 'n ryker verstaan van die teks gekom word.

8.3.3 Die noodsaak van 'n pluralistiese lees van die teks

In hierdie gedeelte wil ek die moontlikheid voorstel dat eksegetiese metodes binne 'n pluralistiese verband saam aangewend kan word. Dit kan lei tot 'n beter

---

¹ Brueggemann (1985:28-46), Gottwald (1985) en Rendtorff (1994) het pogings aangewend om 'n kanoniese en sosiale lees van 'n teks te kombineer.

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

perspektief van die teks. Dit is dan juis in hierdie verband dat ek van mening is dat die benadering van Childs 'n groot rol kan speel. 'n Belangrike argument in die verband is dat 'n teks meer as een betekenis moontlikheid het. Dit is 'n moontlikheid wat volgens Rendtorff (1994:4) alreeds deur iemand soos Mowinckel genoem is. Hy het aangedui dat alle fases van 'n tradisie ernstig opgeneem moet word, ook die finale vorm van die teks.

'n Pluralistiese lees van die teks is egter slegs moontlik indien daar sprake kan wees dat 'n teks meer as een betekenisvlak kan hê. Dit moet gemeld word dat 'n pluraliteit ten opsigte van die betekenis van 'n teks nie iets nuuts in Bybelse teologie is nie. So ver terug as die vyfde eeu is daar vier vlakke van betekenis onderskei. Alhoewel daar nie saamgegaan kan word met die reformatoriese gebruik van die metodes nie, het hulle al meer as een vlak van betekenis onderskei. Sedert die Reformasie het die letterlike en allegoriese betekenisvlakke van die teks nie so sterk gefunksioneer nie. In die huidige teologiese klimaat kry die allegoriese sowel as die tipologiese betekenis van 'n teks egter al hoe meer aandag (Ricoeur 1975:77) alhoewel binne 'n ander konteks. Die navorsing rondom die lesersgeoriënteerde lees van die teks het gelei tot 'n groter bewuswording van die meerduidigheid van 'n teks.

Spesifieke eksegetiese metodes fokus net op sekere betekenisvlakke. Die lees van 'n teks word bepaal deur die spesifieke eksegetiese metode wat gebruik word, asook die perspektief van die leser van die teks. Die eksegeet wat die teks lees vanuit 'n *Redaktionsgeschichtliche* perspektief sal fokus op die bedoeling van die redaktors en die manier waarop hulle die tradisies hanteer. 'n Lees van die teks uit 'n *Vormgeschichtliche* perspektief of vanuit 'n sosiologiese perspektief sal uiteraard, ander vlakke van betekenis ontgin. Dit moet egter aanvaar word dat elkeen van hierdie betekenisvlakke legitiem is en dat elkeen bydra tot die verstaan van die teks. Die gesamentlike resultate van al die metodes kan na my mening bydra tot 'n ryker en beter verstaan van die teks.

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

Ek is van mening dat Childs 'n rol kan speel binne 'n meer pluralistiese benadering. Dit is 'n benadering wat nie vreemd aan sy tyd is nie, omdat ons onself in die kultuurgewrig van die post-modernisme bevind. Die post-modernisme is juis 'n reaksie op die starre positivisme van die moderne tyd (Martin 1987:373). Dit is so dat die post-modernisme daarby ook nog 'n holistiese aanslag wil bevorder.

Die talle raakvlakke tussen metodes kan na my mening ontgin word om 'n positiewe bydrae te lewer. In hierdie verband kan die benadering van Childs 'n groot bydrae te maak. Die belang van die finale vorm van die teks is vir 'n lang tyd as gevolg van die histories-kritiese metode genegeer. Die finale vorm van die teks is net so 'n legitieme betekenisvlak as enige van die ander vlakke van 'n teks. Dit is dan juis dié benadering van Childs wat die belangstelling in die finale vorm van die teks aangewakker het. Die gevaar bestaan wel dat Childs die kanoniese benadering kan verabsoluteer. 'n Groter erkenning van sy kant af ten opsigte van die resultate van die histories-kritiese metode in sy resente werk (1992), is egter 'n positiewe wending.

'n Pluralistiese benadering verwar nie die doelwit wat deur interpretasie van die finale vorm bereik wil word, met die onderskeie doelwitte van die histories-kritiese metode, nie. Alhoewel die kanoniese benadering en die historiese kritiek nie dieselfde belange het nie, kan die resultate van elkeen relevant vir die ander wees. Daar sou 'n oorvleueling van belange kon wees tussen verskillende metodes. In hierdie studie het ek verskeie vlakke van oorvleueling tussen die kanoniese benadering en die historiese kritiek en selfs taalfilosofiese benaderings aangetoon.

In die proses van kruisbestuiwing kan aspekte van metodes wat probleme bied met die hulp van ander dissiplines of metodes versterk word. Daar word alreeds al hoe meer gebruik gemaak van dissiplines soos die sosiologie, die linguistiek en semiotiek, die filosofie en die psigo-analise. In 'n mate is daar alreeds die moontlikheid van aanpasbaarheid by Childs aanwesig. Die plek wat die historiese

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

kritiek in sy metode inneem bewys dit. Indien Childs met sy eie benadering in 'n doodloopstraat beland, neem hy vrymoedigheid om ook van die resultate van die historiese kritiek gebruik te maak.

Daar moet 'n benadering wees van 'n metode saam met al die ander metodes en nie die een metode bo al die ander nie. Dit sou 'n ernstige mistasting wees om te dink daar is 'n enkele metode wat klinkklaar die een en volmaakte oplossing het. So 'n persepsie sou lei tot 'n verskraling van die resultate wat 'n meer pluralistiese benadering kon oplewer.

In hierdie opsig het die bydraes van Karl Popper (1972) 'n belangrike woord te sreek. Die kritiese rasionalisme van Popper (1972:82) het vir ons getoon dat die ideaal van die logiese positivisme 'n leë droom was. Al die hipoteses en teorieë het hoogstens die status van vermoedens en sal dit as sodanig altyd behou². Die wetenskaplike behoort daarom in sy arbeid wel na die een of ander waarheid te soek, maar hy moet oppas om in die proses nie die een of ander finale sekerheid na te streef nie. Vir Popper is dit duidelik dat geen aantal identiese waarnemings, hoe talryk ook al, sonder meer tot die konklusie van 'n algemene wet, as geldige vir alle soortgelyke ervarings, hoef te lei nie. Die hoofbeswaar van Popper (1972:113-114, 147) is dié teen die logies-positivistiese verifieerbaarheidskriterium wat volgens hom onhoudbaar is vir die ontwikkeling van wetenskaplike kennis. Die taak van die wetenskaplike is om binne die konteks van 'n interdisiplinêre gesprek te probeer aantoon hoe dat 'n mens deur 'n spesifieke metode kennis kan verbeter (van Huyssteen 1986:37-46). Dit is onrealisties om dus te probeer voorstel dat een metode die oplossing kan bied. Die antwoord is eerder geleë in 'n benadering van 'n gemeenskaplike soeke na die veelheid van betekenismoontlikhede wat 'n teks wil

---

² In die verband sou Kelley (1975:508) die volgende opmerk in haar resensie van Childs se Eksoduskommentaar: "The truth of the matter is that no method is able to speak the final word about the meaning of scripture. All the voices need to be heard and even then the half has not been told".

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

deurgee.

Childs (1970a:104) ontken nie die moontlikheid van die gebruik van meer as een metode nie. Popper (1972:183-190) lê byvoorbeeld klem op die outonomieit van tekste teenoor die bedoeling van die oorspronklike skrywers. Childs deel hierdie sentiment met hom. Dit gaan egter nie net om die feit van die legitimititeit van 'n veelheid van metodes, wat elkeen besig is met 'n stukkie van die waarheid nie. Pluralisme wil nie relativisme in die hand werk nie. Meer as een metode is noodsaaklik omdat 'n teks meer as een vlak van betekenis kan hê. 'n Metode hou hom gewoonlik net besig met 'n bepaalde vlak of 'n bepaalde invalshoek op die teks. Pluralisme hou in dat daar werklik krities na die teks gekyk word. 'n Eendimensionele eksegetiese praktyk is juis onkrities, omdat dit nie 'n getroue weergawe is van wat die teks sê nie omdat dit die ander dimensies van die teks wegsteek (Jonker 1991:556).

Bybelse tekste is multivalent van aard, daar is nie 'n enkele ideale interpretasie van 'n teks is nie. Om hierdie rede blyk dit dat 'n teks dinamies van aard is in die sin dat dit vir geloofsgemeenskappe, waarvan kontekste voortdurend verander, toeganklik bly. 'n Betekenisvlak van die teks is in sommige gevalle meer relevant vir 'n gemeenskap as ander kere. Die spesifieke omstandighede van 'n gemeenskap speel hier 'n belangrike rol.

8.3.4 Childs se bydrae tot 'n pluralistiese lees van 'n teks

Indien Childs dan nie 'n paradigmaskuif verteenwoordig nie, wat is sy relevansie vir die toekomstige debat? In die volgende paragrawe word daar gekyk na die moontlikheid van Childs en 'n pluralistiese lees van die teks³.

---

³ Reid (1985:2-5) stel 'n pluralistiese benadering voor bestaande uit 'n interaksie tussen die Amerikaanse pragmatisme en die kritiese teorie van die Frankfurt Schule.

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

---

Alhoewel hy formêel te kenne gee dat sy metode en eksegetiese prosesse monisties is, dat daar net een legitieme lees van die teks is, wys die praktyk uit dat Childs se benadering veel meer pluralisties van aard is. Hierdie feit word herhaaldelik onderstreep deur sy werkswyse in veral sy Eksoduskommentaar (1974a). Dit kan ook afgelei word uit die baie goeie kommentaar wat hy uitlok deur sy gebruikmaking van die histories-kritiese metode. Telkens word probleme in die teks deur Childs opgelos deur die gebruik van historiese rekonstruksies. Wanneer hy verkies om nie die historiese ontwikkeling van 'n teks in ag te neem nie, gaan sy interpretasie heel dikwels mank aan diepte.

Die realiteit is, soos reeds verskeie kere aangetoon, dat Childs baie van die historiese kritiek gebruik maak. In 'n informele gesprek met Professor Jörg Jeremias het hy die mening gehuldig dat Childs baie nader aan die historiese kritiek staan as wat oor die algemeen die persepsie is. Dit is veral te wyte aan sy navolgers dat daar 'n opvatting is dat hy die metode totaal en al negeer. Hierby kan egter nog bygevoeg word dat Barton (1984b) en Barr (1983) tot hierdie siening bygedra het. In die praktyk is daar dus reeds by Childs 'n pluralisme te bespeur.

Daarbenewens toon die kanoniese benadering nog talle raakvlakke met ander metodes. Soos reeds aangetoon is daar by hom ooreenkomste te vind met die linguistiek en die taalfilosofiese benaderings van byvoorbeeld Gadamer. Die mees resente werk van Childs (1992) is 'n bewys van hoe daar interdisiplinêr ten opsigte van die sistematiese teologie gewerk kan word. Dit is juis uitsprake in bogenoemde werk wat die hoop laat opvlam vir 'n pluralistiese lees van die teks. In die verband word die volgende deur Childs (1992:89, 565) opgemerk: "Clearly what is now required is fruitful cooperation, not only between these two fields (Teologie en Dogmatiek), but among a whole variety of other disciplines which impinge on the study of the Bible, such as philosophical, literary, and historical scholarship."

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

---

Dit is my mening dat Childs 'n bydrae lewer tot 'n pluralistiese lees van die teks. Die feit dat hy ook nog gebruik maak van die geskiedenis van eksegetiese maak hom meer veelsydig. Wat belangrik is, is die feit dat Childs poog om kontinuïteit te bewerkstellig tussen 'n pre-kritiese en 'n post-kritiese lees van die teks. Childs se potensiaal om binne 'n pluralistiese konteks te funksioneer word verder verhoog deur die feit dat daar soveel ooreenkomste en raakpunte tussen hom en die literêre kritiek is. Soos reeds aangetoon is daar heelwat raakvlakke tussen hom en uiteenlopende benaderings soos die van Ricoeur, Gadamer en Jaus. In Childs (1992:144) se resente werk is daar 'n openheid ten opsigte van ander benaderings: "it is certainly not my intention to dismiss these various literary, historical, and sociological reconstructions as worthless". Childs (1992:170,326) verwys gereeld na die *multi-layered* samestelling van die teks wat met literêre kritiek en redaksiekritiese ondersoek blootgelê kan word. Dit is vir hom noodsaaklik om die verskillende Bybelse getuies van 'n teks elkeen in sy eie reg aan die orde stel. Om dit moontlik te maak moet 'n teks geïnterpreteer word binne sy historiese, literêre en kanoniese konteks. Childs sien egter nog 'n betekenisvlak wat ondersoek moet word. Volgens hom staan hierdie vlak nie teenoor 'n literêr/historiese lees van die teks nie, maar eerder aanvullend daartoe. Die lees van die teks op hierdie vlak ontgin die strukturele ooreenkomste en verskille tussen die getuies van beide Testamente. Dit gaan oor die verhouding tussen die twee Testamente.

Childs dui aan dat dit 'n verhouding is wat as tipologies omskryf kan word alhoewel hy versigtig is om die term te gebruik. Die lees van die teks op hierdie vlak hou nie in dat een getuie deur 'n ander een geabsorbeer word of dat 'n versmelting tussen hulle plaasvind nie. In die laaste plek gaan dit oor die lees van die teks binne sy kanoniese konteks. Dit word gedoen volgens Childs op die basis dat die God wat hom openbaar in die Ou Testament ook die Vader is van Jesus Christus. 'n Teks word gelees binne die konteks van die volle openbaring. Childs (1992:381,416) merk ten opsigte van hierdie lees van die teks die volgende op: "I think that it is important

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

---

in analysing such a level of interpretation to recognize that it does not function as a rival to the historical study of the Biblical text". Childs maak in sy resente werk gereeld opmerkings soos hierdie om die betekenis van die historiese kritiek te erken. Hierdie opmerkings dui op 'n hartverandering wat by Childs plaasgevind het. Hy wys selfs op die gevaar om die historiese konteks te negeer tot nadeel van die teologiese konteks van die teks (Childs 1992:379-382).

Sy voorbehoud is dat 'n teks nie net langs historiese of literêre lyne geles moet word nie, die interpretasie daarvan moet in die eerste plek teologies wees. Hierdie twee take van die hermeneut moet duidelik onderskei word en nie met mekaar verwar word nie.

Hierdie bespreking toon aan dat daar met groter aandag gekyk moet word na 'n meer pluralistiese lees van 'n teks. In so 'n ondersoek kan die kanoniese benadering van Childs 'n groot rol speel. In hierdie studie is daar reeds aangetoon in watter mate Childs van die vorm- en tradisiëkritiek gebruik maak. Die wyse waarop hy gebruik maak van die resultate van die histories-kritiese metode maak van Childs 'n belangrike gespreksgenoot as dit kom by 'n pluralistiese lees van die teks. Die kanoniese benadering is uiters veelsydig en kan met uiteenlopende benaderings gekombineer word. Daarbenewens het hy die groot bydrae gelewer om die betekenis van die finale vorm van die teks te beklemtoon, en 'n metode aangebied om hierdie betekenisvlak te ontgin. Dit is te betwyfel of die kanoniese benadering op sy eie 'n toekoms het. In dié sin is die verwysing van Barr (1983:169;170) profeties dat Childs die toekoms van sy benadering moet soek saam met al die ander metodes en nie daarteen nie.

In watter mate 'n pluralistiese lees van die teks aangepak kan word, asook watter metodes deel van so 'n holistiese aanslag moet wees, kan 'n interessante onderwerp vir 'n volgende studie wees.

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

---

8.4 Samevatting

Die afgelope jare is gekenmerk deur oproepe om die Bybelteks binne die breë raamwerk van die kanon te lees. Die vraag of die betekenis van 'n teks sonder meer gelykgestel moet word met die resultate van die historiese kritiek is met groter dringendheid gevra. Alternatiewe is gesoek wat nie eensydig op die voorgeskiedenis van die teks fokus nie. 'n Opname van resente publikasies toon dat die gesprek rondom die kanon in die opsig al hoe meer relevant geword het. Die kanoniese beweging stel homself ten doel om die Bybel te lees vanuit die perspektief van die kanon. 'n Verskeidenheid van strome en aksente kan onderskei word binne hierdie beweging. Dit is egter die naam van Childs wat uitstaan.

In hierdie studie het ek gepoog om die bydrae wat Childs vir bykans veertig jaar gelewer het, in perspektief te stel. Dit kan onomwonde gestel word dat Childs 'n besondere bydrae gelewer het. Hy het sy invloed deeglik laat geld binne die kanoniese beweging self en die teologie in die algemeen. Dit blyk nie net uit sy talle publikasies nie, maar ook uit die talle navolgers van Childs en die invloed wat hy op bekende teoloë uitgeoefen het.

Childs gaan van die uitgangspunt uit dat die kanon van die Christelike kerk die enigste konteks is waarbinne 'n Bybelse teologie kan funksioneer. Die Bybel moet gelees en verstaan word binne die raamwerk van die hele kanon. Om hierdie rede is die beslissende vraag vir Childs hoe die finale vorm van die teks deur die geloofsgemeenskap of die latere redaktors verstaan is. Childs se benadering ken dan normatiewe gesag toe aan die finale vorm van die teks. Kanoniese konteks beteken dus vir Childs eerstens die teologie van die finale teks, maar ook die breë verband van 'n boek. Die plek wat hy aan die historiese kritiek toeken is nie in ooreenstemming met die tradisionele histories-kritiese gebruik van die benadering nie. Die historiese kritiek word in 'n vroeë fase van sy eksegeese deur Childs gebruik.

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

Eksegese binne 'n kanoniese konteks gaan volgens Childs verder as bloot maar net die toepassing van historiese kritiek. Childs se uiteindelik doel is om by 'n Bybelse teologie uit te kom. Childs se eiesoortige hantering van die historiese kritiek het tot gevolg dat hy heelwat kritiek verduur.

Die benadering van Childs het 'n geweldige bydrae gelewer tot die Ou-Testamentiese wetenskap. Uit verskeie oorde het Childs lof ontvang vir die moontlikhede wat sy benadering geopen het. Sy voorstelle het 'n kreatiewe proses geaktiveer waarvan die laaste woord nog nie gehoor is nie. Dit moet egter duidelik gemaak word dat Childs se bydrae nie 'n paradigmaskuif verteenwoordig nie. Ek kan myself identifiseer met die positiewe kritiek wat op Childs gelewer is. Na my mening het Childs egter veral op die volgende terreine 'n besondere bydrae gelewer:

8.4.1 Childs maak die teologie meer kerkvriendelik

Childs het die geweldige kloof wat daar ontstaan het tussen die kerk en teologie probeer vernou. As gevolg van die verabsoluttering van die historiese kritiek het die teologie in 'n sekere opsig kerkvreemd geword. Die atomistiese wyse waarop die teks hanteer word asook die positivistiese perspektief van die historiese kritiek het 'n nadelige invloed op die kerk gehad. Teologie is bedryf in klaskamers en nie op preekstoele nie. In 'n sekere sin is die betekenis van die Skrif verarm deur die eensydige klem op die voorgeskiedenis van die teks.

Childs se benadering probeer versoening tussen teologie en die kerk bewerk. Hy lê klem op die vraag hoe die teks in die geloofsgemeenskap funksioneer. Die verstaan van 'n teks kan net plaasvind binne 'n bepaalde geloofsraamwerk en hierdie konteks is vir Childs die kanon. Childs poog om 'n geheeloorsig te bied van die Ou en die Nuwe Testament. Hy hef die waterdigte skeiding tussen die twee Testamente op. Die Ou-Testamentiese teologie is 'n Christelike dissipline. Die Bybel bestaande uit die

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

Ou en Nuwe Testament is die een boek van die Christelike kerk. Die Skrif moet gesien word as religieuse literatuur vir die geloofsgemeenskap. Om hierdie rede moet teologie volgens Childs binne die konteks van die kerk bedryf word deur die verligting van die Heilige Gees. Konsepte soos die gesag van die Skrif en die inspirasie daarvan verkry weer nuwe aktualiteit in die benadering van Childs. Hy verstaan die inspirasie van die Skrif in dialogiese sin. Childs poog om die Bybel relevant te maak vir die moderne mens. Dit verklaar sy soms sistematiese aanpak veral in sy *Old Testament theology in a canonical context* (1985). In hierdie werk hanteer hy kontensieuse onderwerpe soos byvoorbeeld *Male and female as a theological problem*.

8.4.2 Childs se klem op die finale vorm van die teks

Na al die kritiek wat Childs verduur het ten opsigte van sy klem op die finale vorm van die teks, is ek van mening dat hy in die opsig 'n bydrae lewer. Childs herinner die eksegeese aan sy oorspronklike doel, naamlik die verklaring van die finale vorm van die teks. Childs vestig weer die aandag daarop dat die finale vorm van die teks 'n legitieme betekenisvlak is. In die lig daarvan dat hierdie betekenisvlak vir lank verwaarloos is, maak dit Childs se bydrae waardevol. Hiermee word die feit onderstreep dat 'n teks meer as een betekenisvlak het. Die klem op die finale vorm van die teks lei tot 'n beter verstaan van die teks in sy totaliteit. Deurdadig daarop die finale vorm van die teks klem gelê word, herstel Childs die verhouding tussen leser en teks ten koste van die klem op die oorspronklike outeur. Die teks soos dit deur die leser ontvang word, word in die middelpunt geplaas. Binne die breë raamwerk van eksegetiese metodes is dit 'n positiewe bydrae wat die kanoniese benadering lewer.

8.4.3 Childs herinner die historiese kritiek aan sy oorspronklike taak

Die kritiek wat Childs teen die historiese kritiek lewer moet as positief gesien word.

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B. S. Childs

Hy lewer kritiek teen die verabsoluttering van hierdie metode. Childs het dit teen die eensydige klem op die verlede as die spekulatiewe en positivistiese aard van die historiese kritiek. Dit is legitieme kritiek teen hierdie metode. Hy bly egter nie net by kritiek nie, maar doen positiewe voorstelle aan die hand om leemtes in die metode uit te skakel. Die historiese kritiek word deur hom gebruik om te fokus op die finale vorm van die teks. Die metode word dus deur hom gebruik in terme van relevansie en toepaslikheid in 'n ondersteunende rol. Childs is in geen opsig 'n voorstander van 'n a-kritiese benadering nie. Wanneer Childs van die historiese kritiek gebruik maak, kyf hy hom uitstekend van sy taak. Om hierdie rede kan daar nie gesê word dat die benadering van Childs 'n paradigmatuif verteenwoordig nie. By Childs is daar na my oordeel nie werklik 'n beweging vanaf 'n kritiese na 'n post-kritiese benadering nie. Die tradisiekritiek word deur hom in aangepaste vorm gebruik. Die vormkritiek word deur hom gebruik deur te wys op die verhouding tussen teks en gemeenskap. Die redaksiekritiek word deur hom aangewend om die effek te ondersoek wat die tradisie gehad het op die hergeformuleerde teks. Childs hanteer die historiese kritiek binne 'n ander perspektief in 'n vroeë fase van sy eksegese. Die kritici van Childs hou nie altyd tred met sy eiesoortige gebruik van die historiese kritiek nie. Daarbenewens hou sy kritici nie altyd tred met die ontwikkeling wat daar ten opsigte van die historiese kritiek binne die kanoniese benadering plaasgevind het nie.

8.4.4 Childs se gebruikmaking van die konsep kanon skep nuwe moontlikhede

Ten spyte van die kritiek wat Childs ontvang vir sy verstaan van die kanon maak hy 'n bydrae deur sy gebruikmaking van die konsep. Childs handhaaf in sy benadering die onskeibare verhouding tussen die kanon as lys van boeke en die kanon as norm. Dit is na my mening 'n persepsie wat nie altyd deur sy kritici waargeneem word nie. Hy word verwyf asof hy die een of die ander negeer. Die feit dat die kanon as gesaghebbend deur die geloofsgemeenskappe ervaar is, onderstreep die beginsel

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

dat die Skrif sy eie gesagsdraer is. Van die begin af het die teks gesag gehad, die geloofsgemeenskappe het dit so aanvaar en as kanon erken. Daar is dus 'n organiese groei van gesag uit die teks self.

Childs se gebruik van die term kanon bring verder 'n element van intertekstualiteit na vore. Tekste word gelees na aanleiding van die plek wat hulle binne die kanon inneem. Die kanon is die teologiese konteks waarbinne 'n teks gelees moet word. Dit is juis binne hierdie teologiese konteks waarbinne die kerk die teks wil lees. Dit maak 'n ryker verstaan van 'n bepaalde teks moontlik.

8.4.5 Childs lewer 'n bydrae tot 'n pluralistiese lees van die teks

Een van die groot winspunte van Childs se kanoniese benadering is die bydrae wat hierdie metode kan lewer tot 'n pluralistiese lees van die teks. Childs vestig die aandag op betekenisvlakke van die teks wat soms geïgnoreer word. Hy maak gebruik van meer as een metode binne sy eksegetiese raamwerk. Childs se benadering het raakvlakke met lesersgeoriënteerde metodes en ander benaderings. Die kanoniese benadering is om hierdie rede 'n veelsydige benadering. Dit maak van Childs 'n belangrike rolspeler wanneer 'n pluralistiese lees van die teks aangepak word. Ek is van oortuiging dat Childs juis op hierdie vlak 'n groot rol in die toekoms gaan speel. Aan hierdie aspek is daar deeglik in hierdie studie aandag gegee.

8.4.6 Childs se gebruikmaking van die konsep kanon is nie goed gedefinieerd nie

In hierdie studie het dit egter baie duidelik geword dat daar heelwat leemtes in die benadering van Childs is. In die gedeelte wat handel oor die negatiewe kritiek wat teen Childs geopper is, het ek telkens ook my eie mening gegee. In die gedeelte wat volg bespreek ek na my mening die belangrikste leemtes in die benadering van

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

Childs.

Childs se ongenueanseerde hantering van die konsep kanon is na my mening een van die groot leemtes in sy benadering. In dié opsig is die kritiek wat teen hom geopper word regverdig. Dit is soms moeilik om uit die konteks agter te kom met watter betekenis van die woord kanon Childs werk. Wanneer gebruik hy dit in terme van lys, wanneer in terme van norm en wanneer is dit 'n aanduiding van die kanoniese vorm van 'n boek? My grootste probleem met Childs se gebruik van die term kanon is dat hy dit verabsoluteer. Childs se ontkenning van 'n kanon binne 'n kanon is om hierdie rede na my mening nie oortuigend nie. Hy ontkom nie daaraan om met die kanon as sentrum te werk nie. Meer gedifferensieerd werk hy in die Ou Testament met die Torah as kanon en in die Nuwe Testament met Christus as sentrum. Wanneer hy egter poog om 'n Bybelse teologie te skryf moet die verskeidenheid van die kanon in die lig van die eenheid in Christus gesien word. Die diversiteit van die Skrif word daardeur skade aangedoen. Dit bring die verhouding tussen die Ou en Nuwe Testament in gedrang. Die Ou Testament word geïnterpreteer vanuit die Nuwe Testament. Ou-Testamentiese gedeeltes verkry meer relevansie indien dit ook in die Nuwe Testament aangehaal word. Alhoewel die kanon so 'n pertinente plek in Childs se benadering inneem, gee hy min inligting ten opsigte van die prosesse en gemeenskappe wat betrokke is. Dit is onverstaanbaar gesien in die lig van die gewig wat Childs aan die kanon toeken.

8.4.7 Childs verwaarloos die voorstadium van die teks

Childs se gebruikmaking van die historiese kritiek veroorsaak dat die voorstadium van die teks gerelativeer word ter wille van die kanoniese konteks. Dit veroorsaak dat die kanoniese benadering net so eensydig is as waarvan Childs die historiese kritiek beskuldig. Childs verabsoluteer die finale vorm van die teks. Childs probeer die teologiese relevansie van 'n teks skei van die historiese waarde wat dit mag hê.

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

---

Aan die dinamiese proses wat die teks voorafgaan gee Childs nie voldoende aandag nie.

Dit is duidelik dat die pre- en post-eksiliese gemeenskappe wat volgens Childs se siening verantwoordelik was vir die kanoniese vorming, redelik heterogeen was. Verskillende faksies het verskillende vorms van Jahwisme verteenwoordig. Die vraag is wie was verantwoordelik vir die kanoniese vorming? Die finale vorm van die teks is in die meeste gevalle 'n kunstige literêre skepping. Kan dit die werk wees van 'n hele gemeenskap of moet daar eerder gedink word aan 'n kleiner groepie skrywers of selfs 'n individu?

Childs gaan van die voorveronderstelling uit dat die tradisie deur godsdienstige motiewe gevorm is. Daar is egter talle gevalle waar ander faktore 'n rol gespeel het byvoorbeeld politieke en sosiale faktore wat 'n invloed uitgeoefen het op die finale vorm van die teks. Die bestudering van die voorgeskiedenis van 'n teks kan beter antwoorde bied op die leemtes in Childs se benadering. Die proses is essensieel in die navorsing van die betekenismoontlikhede van 'n teks. Indien daar 'n mindere rol aan die proses gegee word, hoe kan die betekenis van 'n teks gekontroleer word? Die betekenis van 'n teks kan tog nie net deur die kanoniese konteks bepaal word nie. 'n Teks op sigself het nie net betekenis as gevolg van die kombinasie woorde waaruit dit bestaan nie. Childs se inkonsekwente gebruik van die historiese kritiek lei soms tot 'n verskraling van die ryke betekenis van 'n teks. Hy maak met wisselende intensiteit van die resultate van die historiese kritiek gebruik. Die vraag *what really happened* het dikwels meer relevansie vir die kanoniese benadering as wat Childs wil toegee.

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

8.4.8 Childs se keuse ten gunste van die Masoretiese teks verswak sy benadering

Childs se keuse van die Masoretiese teks lewer nie werklik 'n bydrae tot sy benadering nie. Childs is nie oortuigend in sy keuse ten gunste van die Masoretiese teks nie. Terwyl dit voorkom asof Childs aan die Nuwe Testament prominensie gee, is dit vreemd dat hy die Masoretiese teks kies ten koste van die Septuaginta. Die rede wat hy gee om die band tussen Judaïsme en die Christendom te behou kan bevraagteken word. 'n Keuse moet gemaak word tussen die Joodse kanon van die Hebreeuse Bybel of die Christelike kanon bestaande uit die Ou en die Nuwe Testament as basis vir die geloof. Die Ou Testament as Christelike dissipline moet gesien word in sy verhouding met die Nuwe Testament. Om hierdie rede het Bybelse teologie 'n ander betekenis vir Jode en Christene.

8.4.9 Childs se metodologie is vaag omskryf

Dit is inderdaad waar dat Childs sy eie metodologie nie duidelik genoeg uitspel nie. Om hierdie rede is dit moeilik om sy metodologie te evalueer. Ten opsigte van Childs se metodologie pla die inkonsekwentheid daarvan. Childs besluit telkens oor die relevansie en die toepaslikheid om byvoorbeeld van die histories-kritiese metode gebruik te maak. Dit is ook die geval met sy gebruikmaking van die geskiedenis van eksegeese as aspek van sy metodologie. Dikwels is daar gedeeltes waaroor die kerkvaders kommentaar lewer, maar dan word dit deur Childs geïgnoreer. Childs doen dit ook ten opsigte van Nuwe-Testamentiese aanhalings van Ou-Testamentiese gedeeltes. Hy gee nie duidelike redes vir sy keuses of ignorering van opsies nie. Duidelike riglyne vir die implementering van sy metode word deurentyd gemis. Die wyse waarop hy die verhouding Ou en Nuwe Testament hanteer is 'n probleem. Dit is my mening dat Childs se hantering van die geskiedenis van eksegeese nie werklik 'n bydrae lewer tot die beter verstaan van 'n teks nie. Childs wys die metodologie van

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

die kerkvaders af, maar maak van hulle eksegetiese resultate gebruik. Na my mening slaag Childs nie daarin om sy metodologie pragmaties aan die orde te laat kom nie. Hy bly nie altyd by sy eie metodologiese voorveronderstellings nie.

8.4.10 Childs maak nie erns met kritiek teen hom nie

Childs se reaksie op kritiek teen hom is teleurstellend. Hy neem nie werklik die kritiek teen hom ernstig op nie. Om hierdie rede het daar nie werklik groei plaasgevind ten opsigte van sy hantering van die begrip kanon nie. Hy bevestig telkens sy standpunt en ignoreer die eintlike knelpunte. In dié sin het Childs 'n outoritêre houding ten opsigte van kritiek wat teen hom uitgespreek word.

In die geheel gesien is die bydrae van Childs prysenswaardig. Daar is heelwat leemtes in die kanoniese benadering. Die tekortkominge van die kanoniese benadering oorskadu egter nie die pluspunte daarvan nie. Die Ou-Testamentiese teologie is in vele opsigte verryk deur die bydrae van Childs. Dit kan egter nie na my mening van Childs gesê word dat sy benadering 'n paradigmaskuif verteenwoordig nie. Childs bevind homself nog in die normale wetenskapsbeoefeninge⁴ van die historiese kritiek. Dit moet toegegee word dat dat hy die resultate van die historiese kritiek wil onderspeel. Childs is van mening dat die voorgeskiedenis van 'n teks nie teologiese waarde kan hê nie⁵. Die realiteit is egter dat Childs nie hierin slaag nie. Childs maak nog steeds van die historiese kritiek gebruik alhoewel op 'n eiesoortige wyse. Die feit is dat hy wel daarvan gebruik maak en dat dit nog 'n pertinente plek inneem in sy eksegeese, alhoewel dan net in 'n vroeë fase. Om hierdie rede het ek aangetoon dat Childs nie 'n paradigmaskuif verteenwoordig nie omdat hy homself nog binne die leefwêreld van die histories-kritiese metode bevind.

---

⁴ Sien die hele bespreking oor Kuhn (1962) oor wat tot 'n paradigmaskuif hoort p202-204.

⁵ In hierdie opsig verskil Childs van Pannenberg (1970) wat die historiese ondersoek van 'n teks as inherent teologies beskou.

Hoofstuk 8 Konklusie: 'n Evaluering van die bydrae van B.S. Childs

Deur hierdie studie het ek dus deurgaans probeer aantoon dat daar nie positief aan die aanvanklike probleemstelling wat gestel is toegegee kan word nie. Childs werk nie a-histories nie. Die rede is baie duidelik gemaak in die hipotese waarmee in hierdie studie gewerk is. Childs bevind hom nog in die hoofstroom van die histories-kritiese metode. Dit vorm nog 'n pertinente deel van sy benadering. Childs gebruik dit egter op 'n unieke wyse. Om hierdie rede maak hy nie 'n paradigmaskuif nie.